

บรรณานุกรม

หนังสือและบทความในหนังสือ

พิรงรอง รามสูต. *การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต*. กรุงเทพฯ: ศูนย์นโยบายสื่อ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. *สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2543.

สรานนท์ อินทนนท์. *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence)*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิส่งเสริมสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.), 2563.

สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. *หลักสูตรการเข้าใจดิจิทัลสำหรับพลเมืองไทย Digital Literacy for Thai Citizens*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, (ม.ป.ป.).

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2565 (ไตรมาส 1)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. *สรุปผลที่สำคัญ การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2563*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2564.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2549*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2550.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. *การสำรวจการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557.

เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. “มายาคติว่าด้วยชาติ.” ใน *ถอดรื้อมายาคติ*, บรรณาธิการโดย กฤษฎา ศุภวรรธนะกุล. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูล & ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง (TCIJ), 2557.

งานวิจัย

คณะกรรมการอาหาร ทหาร วุฒิสภา. **สื่อสังคมออนไลน์กับภัยคุกคามต่อความมั่นคงของชาติ**. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการอาหาร ทหาร วุฒิสภา, 2555.

พิรงรอง รามสูต วัฒนันท์ และนิธิมา คณานินันท์. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่อง การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ต**. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. **รายงานผลการศึกษาระดับสมบูรณ์ (Final Report) โครงการศึกษาวิจัยการปฏิรูปสื่อ เล่มที่ 5 “การกำกับดูแลเนื้อหาของสื่อใหม่ (New Media)”**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2559.

สาวตรี สุขศรี. **รายงานการวิจัยเรื่อง ผลกระทบจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และนโยบายของรัฐกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น**. กรุงเทพฯ: โครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน, 2555.

วิทยานิพนธ์

กานต์ ชิวสาธน์. “ปรากฏการณ์ล้อเลียนเสียดสีข่าวในรายการทีวีออนไลน์เจาะข่าวตื่น.” วิทยานิพนธ์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ชาญชัย ชัยสุขโกศล. “เทคโนโลยีกับการต่อสู้ทางการเมืองโดยไร้ความรุนแรง: ศึกษากรณีอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์สาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

ณัฐกานต์ กุลณรงค์. “การสื่อสารทางการเมืองบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในช่วงการต่อต้านรัฐบาลทักษิณ.” วิทยานิพนธ์คณะรัฐศาสตร์และ รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2551.

บัณฑิต จำรูญวงศ์สกุล. “การกำกับดูแลและแทรกแซงเว็บบอร์ดทางการเมืองหลังเหตุการณ์รัฐประหาร 19 กันยายน 2549.” วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

พัทธมน วงศ์นาค. “การกำกับดูแลเนื้อหาอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย: แนวคิด พัฒนาการ และแนวโน้ม.” วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2560.

มัทนา นันตา. “เว็บไซต์ยูทูบ (ภาษาไทย) กับการสื่อสารความเกลียดชัง.” วิทยานิพนธ์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.

ยุทธพร อีสระชัย. “อินเทอร์เน็ตกับการเมืองไทย.” วิทยานิพนธ์สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

รัชนิกร ทองทิพย์. “การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อสร้างพันธมิตรของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมแนวใหม่.” วิทยานิพนธ์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

วราพงษ์ เทพรงค์ทอง. “การกำกับดูแลเนื้อหาเว็บไซต์ทางการเมืองภายหลังมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

วราภรณ์ วนาพิทักษ์. “มาตรการการจัดการการเผยแพร่เนื้อหาที่ไม่เหมาะสมบนอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

สุธาสิณี พลอยขาว. “วัจฉกรรณการแสดงความไม่พอใจในกระดานสนทนาทางอินเทอร์เน็ต.” วิทยานิพนธ์คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

สุพัต ทีปะลา. “อิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีผลต่อการเสนอข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันไทย.” วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2557.

สุวิชาภา อ่อนพึ้ง. “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550: ศึกษาความผิดเกี่ยวกับการเผยแพร่ข้อมูลอันกระทบต่อความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร.” วิทยานิพนธ์คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

อรุณรัตน์ เจริญศรีวงษ์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับธุรกิจการให้บริการอินเทอร์เน็ต.” วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2560.

บทความ

ชาญชัย ชัยสุขโกศล. “อำนาจเชิงโครงสร้างของเทคโนโลยี: ศึกษากรณีอินเทอร์เน็ตไทย ช่วงก่อนรัฐประหาร 2549.” การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 11 ณ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 25-26 พฤศจิกายน 2553.

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. “ประชาธิปไตยไซเบอร์กับการพัฒนาคุณค่าของประชาธิปไตยในประเทศไทย.” *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 8(3) (2562): 178.

มานะ ตีรยาภิวัดน์ และชุตินธรา วัฒนกุล. “สื่อสังคมออนไลน์ในงานวารสารศาสตร์.” *วารสารศาสตร์คอนเวอร์เจนซ์*, (2557).

วีรวิชญ์ เลิศรัตน์ธำรงกุล และสุรีย์ลักษณ์ รักษาเคน. “เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามรัฐธรรมนูญบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ภายใต้การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560.” *วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 8(2) (2561).

วุฒิพล วุฒิวรพงศ์ และกิงกาญจน์ จงสุขไกล. “พัฒนาการของช่องทางในการแสดงออกทางการเมืองในสื่อออนไลน์ช่วง พ.ศ. 2560-2557.” *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 8 (3) (2562).

สุรศักดิ์ ศรีธรรมกุล. “การเคลื่อนไหวทางสังคมในยุคดิจิทัล.” *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*, 7(10) (2563).
อดิพันธ์ พรหมพันธ์ใจ. “ประวัติศาสตร์เพื่อความมั่นคงแห่งรัฐ: การเปรียบเทียบชุดความรู้ทางประวัติศาสตร์ของไทย.” *วารสารรัฐศาสตร์ มสธ.*, 2(2) (2561).

เออเจนี เมรีโอ. “รัฐเร้นลึกในไทย พระราชอำนาจ และศาลรัฐธรรมนูญ (พ.ศ.2540-2558).” แปลจาก
Thailand’s Deep State, Royal Power and Constitutional Court (1997-2015), *Journal of Contemporary Asia* 46(3), 2016, 445-466. แปลโดย วีระ อนามัย *วารสารฟ้าเดียวกัน*, 14(1) (2559).

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย. “Web Technology 1.0-5.0.” สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2564.

<https://touchpoint.in.th/web-technology-1-5/>

คุณัญญาพร จิระสมรรถกิจ. “ขยับเพดาน ‘สิทธิทางดิจิทัล’ ของไทย ในวันที่สิทธิเสรีภาพยังแขวนอยู่บนเส้นด้าย.”

สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. <https://www.the101.world/digital-rights/>

“ความรู้เรื่อง Web 1.0,2.0,3.0 และ 4.0” สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2565.

<https://seekeaw.files.wordpress.com/2018/07/web-1-0-web-4-0.pdf>

“ความหมายของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP).” สืบค้นเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2559.

<http://www.dbdmart.com/serviceProvider>.

จันจิรา สมบัติพูนศิริ. “กองกำลังไซเบอร์ ด้านมืดของภาคประชาสังคม และพื้นที่ประชาธิปไตย.” 22 พฤษภาคม

2564. <https://www.the101.world/the-rise-of-cyber-troops/#>

จารุกิตต์ ธีรดาพงศ์ (เรียบเรียง). “Digital Politics การเมืองใหม่ในโลกดิจิทัลกับจันจิรา สมบัติพูนศิริ.” สืบค้นเมื่อ

5 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.the101.world/one-on-one-ep-37/>

ชาญชัย ชัยสุขโกศล. “อำนาจเชิงโครงสร้างของระบบเทคโนโลยี: ศึกษากรณีอินเทอร์เน็ตไทย ช่วงก่อนรัฐประหาร

2549.” สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2564.

<https://chaisuk.wordpress.com/2010/11/30/structural-power-of-thai-internetth/>

ณัฐวรรณ แก้วจ. “ย้อนมอง พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ: การจำกัดเสรีภาพผ่านความคลุมเครือของตัวบท.” สืบค้นเมื่อ

10 ธันวาคม 2564. https://tlhr2014.com/archives/38052#_ftn2

เดลินิวส์ออนไลน์. “ไอซีที ปิดเว็บย้ายชุดต่อประกาศ คสช. ไปแล้ว 219 เว็บ.” สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2557.

<http://www.dailynews.co.th/it/240666>

เดอะแมตเตอร์. “เปิดรายงานปฏิบัติการ IO ในทวิตเตอร์ หลังพบ 900 กว่าบัญชีที่เชื่อว่าเป็น IO และเชื่อมโยงกับ

กองทัพบก.” สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. <https://thematter.co/brief/125769>

- เดอะสแตนดาร์ด. “อวยกองทัพ โจมตีอนาคตใหม่ Stanford เปิดรายงานวิเคราะห์ปฏิบัติการ IO กองทัพบกจากรายงาน Twitter.” สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. <https://thestandard.co/stanford-analyst-io-work-through-twitter/>
- ธนุภัทร โลหะพงศธร. “Echo Chamber เสียงสะท้อนในห้องที่มองไม่เห็น กับटकความคิดสุดโต่งที่ปลดได้ด้วยความเชื่อใจ.” สืบค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2563. <https://becommon.co/life/echo-chamber/>
- ทีเอ็นเอ็นออนไลน์. “ดีอีเอส เชื้อมั้น क्रम.อนุมัติตั้งศูนย์ปราบชาวปลอม เสริมความร่วมมือข้ามหน่วยงาน.” สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565. <https://www.tnnthailand.com/news/social/103922/>
- ไทยพีบีเอส, “เดอะ เกรท ไฟร์วอลล์ กรณีศึกษาอินเทอร์เน็ตเกตเวย์จากจีน,” สืบค้นเมื่อ 31 สิงหาคม 2565. <https://news.thaipbs.or.th/content/5620>
- ไทยรัฐออนไลน์. “เมื่อข้อมูลยังไม่ปลอดภัย รู้จัก พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ที่ถูกเลื่อนไปอีกหนึ่งปี.” สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564. <https://www.thairath.co.th/news/politic/2088106>
- บล็อกนั้น. “กสทช. ขอความร่วมมือ ISP ตรวจสอบ-ปิดกั้นข้อความที่ส่งผลต่อความขัดแย้งตามประกาศ กอ.รส.” สืบค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2561. <https://www.blognone.com/node/56514>
- บีบีซีไทย. “ไอโอ: คณะก้าวหน้าเปิดโปงข้อมูลเครือข่ายปฏิบัติการข่าวสารกองทัพ ด้านเอกชนแลกลงได้ชี้ข้อมูลบิดเบือน.” สืบค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2563. <https://www.bbc.com/thai/thailand-55145803>
- บีบีซีไทย. “กลุ่มโยกย้ายมาสายสะโพกโยกย้ายถูกรายงานละเมิดกฎหมายถูกปิด 3 ชั่วโมง ตั้งเพจใหม่และเปิดช่องยูทิวบ์.” สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. <https://www.bbc.com/thai/thailand-57160011>
- บีบีซีไทย. “ชาวปลอม: ร่างระเบียบสำนักนายกฯ ปราบเฟคนิวส์ ความพยายามล่าสุดของรัฐบาลในการกลบเสียงวิจารณ์ ?” สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565. <https://www.bbc.com/thai/thailand-60239430>
- บีบีซีไทย. “พล.อ.ประยุทธ์ลงนามยกเลิกข้อกำหนด 29 ที่ศาลแพ่งสั่งระงับการบังคับใช้หลังตัวแทนสื่อยื่นฟ้อง.” สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2564. <https://www.bbc.com/thai/thailand-58053739>
- บีบีซีไทย. “รอยัลลิสต์มาร์เก็ตเพลส: กระทรวงดิจิทัลฯ แจงความ “ปวิน ชัชวาลพงศ์พันธ์” ฐานผิด พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-53832347>
- ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. “ผู้ดศูนย์ปราบ Fake news ทั่วประเทศ क्रम.ไฟเขียวร่างระเบียบสำนักนายก.” สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2565. <https://www.prachachat.net/politics/news-855679>
- เฟซบุ๊ก. “มาตรฐานชุมชนคืออะไร.” สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2565. <https://www.facebook.com/community/using-key-groups-tools/understanding-community-standards/>

ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. “โลกออนไลน์กับระบอบเผด็จการ.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564.

<https://themomentum.co/social-media-and-authoritarian/>

ภาณุวัฒน์ พันธุ์ประเสริฐ. “ประชาธิปไตยไทยกับแนวคิดรัฐพันลึก.” สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564.

<https://themomentum.co/special-report-deep-state/>

มติชนออนไลน์. “ช่วยดูซิ ยันไม่ได้สั่งปิดกลุ่ม ‘ย้ายประเทศกันเถอะ’ ลั่น คนไทยคนต่างชาติทำความผิดนอกประเทศ ต้องลงโทษให้ได้.” สืบค้นเมื่อ 20 พฤษภาคม 2564.

https://www.matichon.co.th/politics/news_2733167

มติชนออนไลน์. “บ๊วกป้อม ตรวจสอบศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ย้ำใช้ กม. ลงดาบเฟกนิวส์โควิด-19 อย่างเร่งด่วน.”

สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. https://www.matichon.co.th/politics/news_2723042

รัฐบาลไทย. “กระทรวงดิจิทัลฯ เปิดตัวศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม (Anti-Fake News Center).” สืบค้นเมื่อ 14

มีนาคม 2564. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/24306>

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และสฤณี อาชวานันทกุล. “ภาระรับผิดชอบทางกฎหมายของตัวกลาง: ปกป้องพื้นที่

อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมการแสดงออกและสร้างสรรค์นวัตกรรม.” เครือข่ายพลเมืองเน็ต. สืบค้นเมื่อ

26 พฤษภาคม 2560. <https://thainetizen.org/docs/cdtintermediary-liability/>.

“เว็ลด์ไวด์เว็บ - จากเว็บ 1.0 ไปยังเว็บ 5.0.” สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2564.

<https://sites.google.com/site/santiphongnung2525/khwam-mankhng-khxng-rabb-sarsnthes/web1-0-web5-0>

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม , “IoT กำลังจะเปลี่ยนโลก?.” สืบค้นเมื่อ 3 พฤษภาคม 2564.

<https://www.ops.go.th/main/index.php/knowledge-base/article-pr/>

ศูนย์การทหารอากาศโยธิน. “ยุคของเทคโนโลยีดิจิทัล.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564.

<https://sftc.raf.mi.th/index.php/2018-10-22-07-41-38/123-2018-10-24-03-25-04>

ศูนย์ข้อมูลคดี สำนักงานศาลยุติธรรม. “สถิติความผิดต่อ พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ.2550.” สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2564.

<https://oppb.coj.go.th/th/content/category/detail/id/8/cid/2101/iid/166875>

สโรจ เลหาศิริ. “5 ยุคสมัยของดิจิทัล ประเทศไทยอยู่ในไหน? ต่างประเทศอยู่ในไหน?.” สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม

2564. <https://positioningmag.com/1114251>

สยามรัฐออนไลน์. “เฟซบุ๊กประเทศไทยออกแถลงการณ์ชี้รัฐบาลไทยละเมิดสิทธิมนุษยชนกระทบเสรีภาพในการแสดงออก.” สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. <https://siamrath.co.th/n/177408>

- สวพ.91. “กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม แดลงสรุปตัวเลข ผู้ใช้โซเชียลมีเดีย กระทำผิด พ.ร.บ. คอมพิวเตอร์ฯ-พ.ร.ก.ฉุกเฉินฯ ระหว่าง สถานการณ์การชุมนุม ระหว่าง 13-18 ต.ค. 63.” สืบค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2563. <https://fm91bkk.com/fm91-news0119102563-2>
- สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์. “เตรียมตั้งศูนย์ประสานงานแก้ปัญหา Fake news เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาการเผยแพร่ข้อเท็จจริงทางสื่อสังคมออนไลน์.” สืบค้นเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2565. <https://thainews.prd.go.th/RegionNews/RegionNews/Detail/TCATG220204151524560>
- สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. “รายงานผลการสำรวจข้อมูลอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย.” สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2565. <http://webstats.nbt.go.th/netnbt/HOME.php>
- สุนทร เป็ยนสี. “แนวความคิดและหลักการของกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์.” สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2561. http://web.krisdika.go.th/activityDetail.jsp?actType=l&actCode=55&head=4&item=n5#_ftn1.
- หน่วยปฏิบัติการวิจัยเทคโนโลยีเครือข่าย ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC). “งานวิจัยข้อมูลอินเทอร์เน็ต: Internet Information Research (IIR).” สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2564. http://internet.nectec.or.th/webstats/internetmap.current.iir?Sec=internetmap_current
- อภิรดา มีเดช. “Pegasus Spyware ปรสิตเกาะนักกิจกรรมอย่างน้อย 30 คน ถึงเวลาดังคำถามกับงบลับความมั่นคง.” สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2565. <https://plus.thairath.co.th/topic/speak/101820>
- อาทิตย์ สุริยะวงศ์กุล และวิภาวี พงษ์ปิ่น. “วาระดิจิทัลของ คสช.: สองเดือนแรก.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. <https://thainetizen.org/2014/08/the-junta-agenda/>
- อินโฟเควสท์. “ดีอีเอส เดินหน้าเร่งคลอดแนวทางกำกับดูแลผู้ใช้สื่อ Social Media สกัดข้อมูลเท็จ.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. <https://www.infoquest.co.th/2021/89212>
- แอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล. “มีคนจับตาดูจริง ๆ ข้อจำกัดเสรีภาพในการแสดงออกออนไลน์ในประเทศไทย.” สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564. <https://www.amnesty.org/download/Documents/ASA3921572020THAI.pdf>
- ไอลอว์. “เลือกตั้ง 62: โซเชียลมีเดียจะเป็นสมรภูมิรบสำคัญเป็นครั้งแรก.” สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2563. <https://ilaw.or.th/node/5024>
- ไอลอว์. “เสรีภาพการแสดงออก เสรีภาพของทุกคน,” สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2564. <https://freedom.ilaw.or.th/freedom-of-expression-101/concept-and-history>

- ไอลอร์. “ปรสิตดิจิทัล: ข้อค้นพบเมื่อสไปแวร์เพกาซัสถูกใช้ต่อผู้เห็นต่างจากรัฐบาล.” สืบค้นเมื่อ 9 กันยายน 2565. https://freedom.ilaw.or.th/report-parasite-that-smiles-th?fbclid=IwAR09Mthwzwwi_gQXCZ2OH4iYXuiWRnHqqSqzHOYm1IFh3MmYVDBcHvIPUUY
- ไอลอร์. “พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ 2560: กฎหมายใหม่แต่ยังถูกใช้ปิดปากเหมือนเดิม (Laws Monitoring).” สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2564. <https://ilaw.or.th/node/4901>
- ไอลอร์. “พ.ร.บ.คอมพิวเตอร์ฯ มาตรา 14(3) เวอร์ชันใหม่ความผิดหมิ่นกษัตริย์ฯ แทนที่ ม.112.” สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2563. <https://freedom.ilaw.or.th/en/node/793>
- I. U. Ajn. “ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตมีส่วนช่วยรัฐไทยติดตามตัวผู้เห็นต่าง.” สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2564. <https://prachatai.com/journal/2020/07/88494>

รายงานการประชุม

- ไทย. รัฐสภา. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., ครั้งที่ 1, 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2549
- ไทย. รัฐสภา. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., ครั้งที่ 3, 13 ธันวาคม พ.ศ. 2549
- ไทย. รัฐสภา. คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ..., ครั้งที่ 9, 31 มกราคม พ.ศ. 2550

สัมภาษณ์

- จตุภัทร์ บุญภัทรรักษา (ไผ่ ดาวดิน). นักกิจกรรมทางการเมือง / ผู้ได้รับรางวัลคังจูเพื่อสิทธิมนุษยชน (Gwangju Prize for Human Rights) ประเทศเกาหลีใต้. สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2564.
- ชัยวุฒิ ธนาคมานุสรณ์. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2564.
- เดชาธร บำรุงเมือง (Hockhacker). ศิลปินวง Rap Against Dictatorship (เพลงประเทศไทย เพลงปฏิรูป เพลง 250 สอพลอ). สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2564.
- ทินกร นาทองลาย. ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่สำนักบริหารโครงการชาย บมจ. ทีโอที. สัมภาษณ์, 7 ธันวาคม 2563.

ธรากร เลิศพรเจริญ, พันตำรวจเอก. รองผู้บังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (ปอท.). สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563.

ประวิทย์ ลีสถาพรวงศา, นายแพทย์. กรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.). สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2565.

ปริญญา หอมเอนก. ผู้เชี่ยวชาญด้านความมั่นคงปลอดภัยสารสนเทศระดับโลก / คณะทำงานจัดทำกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ / คณะทำงานจัดทำกฎหมายการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ / กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์แห่งชาติ. สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2563.

ภูมิ ถาวรวณิชย์. วิศวกรซอฟต์แวร์ LinkedIn.com ประเทศสหรัฐอเมริกา. สัมภาษณ์, 5 พฤษภาคม 2564.

ยิ่งชีพ อัชฌานนท์. ผู้จัดการโครงการอินเทอร์เน็ตเพื่อกฎหมายประชาชน หรือไอลอร์ว (iLaw). สัมภาษณ์, 26 พฤศจิกายน 2563.

วรชัย เสนสะอาด. นักการข่าวชำนาญการพิเศษ ส่วนรักษาความปลอดภัย สำนักการข่าว กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.). สัมภาษณ์, 6 พฤษภาคม 2564.

วิโรจน์ ลักขณาอดิศร. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคก้าวไกล / ผู้อภิปรายไม่ไว้วางใจประเด็นการปฏิบัติการข่าวสาร (Information Operations: IO) ของกองทัพไทย. สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2563.

สมศักดิ์ ขาวสุวรรณ์, นาวาอากาศเอก. กรรมการและรักษาการกรรมการผู้จัดการใหญ่ บมจ. โทรคมนาคมแห่งชาติ / ที่ปรึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และดิจิทัล สภาความมั่นคงแห่งชาติ. สัมภาษณ์, 24 เมษายน 2564.

สุทธิชัย หยุ่น. สื่อมวลชนอาวุโส และเจ้าของช่องออนไลน์ Suthichai Live. สัมภาษณ์, 4 ธันวาคม 2563.

สุรชัย ศรีไย. อาจารย์ประจำภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. สัมภาษณ์, 27 เมษายน 2564.

โสภณ ทับแก้ว, นาวาอากาศเอก. กรรมการทหารสื่อสาร กองบัญชาการกองทัพไทย. สัมภาษณ์, 7 พฤษภาคม 2564.

Books and Book Articles

Ahmed, N. Capitalism. "Covert Action and State Terrorism: Toward a Political Economy of the Dual State." In *The Dual State, Parapolitics, Carl Schmitt and the National Security Complex*, ed. Wilson E., 51-82. Farnham: Ashgate, 2012.

Bidgoli, H. *Handbook of Information Security, Information Warfare, Social, Legal, and International Issues and Security Foundations (Vol. 2)*. New Jersey: Wiley, 2006.

- Braman, S. "Internet policy." In *The handbook of Internet studies*, ed. Consalvo, M., and Ess, C. New Jersey: John Wiley & Sons., 2011.
- Castells, Manuel. *The Network Society- A Cross-Cultural Perspective*. Cheltenham: Edward Elgar, 2004.
- Cave, J., Simmons, S., and Marsden, C. *Options for and Effectiveness of Internet Self-and Co-Regulation*. Brussels: European Commission, 2008.
- Chadwick, Andrew. *Internet politics: States, citizens, and new communication technologies*. Oxford: Oxford University Press, 2006.
- Dale Scott, P. *The Road to 9/11, Wealth, Empire, and the Future of America*. Berkeley: University of California Press, 2008.
- Deborah G., David. "Democratic and Value on the Internet." in *Internet Ethics*, ed. Duncan Langford. London: Macmillan, 2000.
- Deibert, Ronald. and Rohozinski, Rafal. "Beyond Denial: Introducing Next-Generation Information Access Controls," In *Access Controlled: The Shaping of Power, Rights, and Rule in Cyberspace*, ed. Ronald Deibert. Massachusetts: The MIT Press, 2010.
- Deibert, Ronald. and Rohozinski, Rafal. "Beyond Denial: Introducing Next-Generation Information Access Controls." In *Access Controlled: The Shaping of Power, Rights, and Rule in Cyberspace*, ed. Ronald Deibert, et al. Massachusetts: The MIT Press, 2010.
- Denzin NK, Lincoln YS, eds. *Collecting and Interpreting Qualitative Materials*. Thousand Oaks, CA: SAGE, 2008.
- Economou, P. Harnessing. *ICT for FDI and Development. Report for OECD Global Forum on International Investment III*. Paris: France, 2008.
- Eko, L. "Internet Law and Regulation," In *The International Encyclopedia of Communication*, ed. Donsbach, W. Hoboken, New Jersey: Blackwell Publishing, 2008.
- Eko, L. *New media, old regimes: Case studies in comparative communication law and policy*. Pennsylvania: Lexington Books, 2012.
- Emerson, Thomas. *The system of freedom of expression*. New York: Vintage Book, 1970.
- Fraenkel, E. *The Dual State, A Contribution to the Theory of Dictatorship*. Oxford: Oxford University Press, 1941.

- Frydman, B., Hennebel, L., & Lewkowicz, G. "Co-regulation and the rule of law." In *Governance, regulation and powers on the Internet*, ed. Brousseau, E., Marzouki, M., & Méadel, C. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2012.
- Giacomello, G., *National Governments and Control of the Internet: A Digital Challenge*, London: Routledge, 2008.
- Glaser, B. G. *Theoretical sensitivity: Advances in the methodology of grounded theory*. Mill Valley, CA: Sociology Press, 1978.
- Goldsmith, Jack. and Wu, Tim. *Who Controls the Internet? Illusions of a Borderless World*. New York: Oxford University Press, 2006.
- Goldstein, J.A., Sinpeng A., Bush D., Ewald R., John J., Thiel D. *Cheerleading Without Fans: A Low-Impact Domestic Information Operation by the Royal Thai Army*. California, USA: Stanford Internet Observatory, 2020.
- Hallin, D. C. and Mancini, P. *Comparing media systems: Three models of media and politics*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2004.
- Howard, Philip. *The Digital Origins of Dictatorship and Democracy: Information Technology and Political Islam*. New York: Oxford University Press, 2010.
- Kalathil, Shanthi. and Boas, Taylor. *Open Networks, Closed Regimes: The Impact of the Internet on Authoritarian Rule*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace, 2003.
- Kalathil, Shanthi. and Boas, Taylor. *Open Networks, Closed Regimes: The Impact of the Internet on Authoritarian Rule*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace, 2003.
- Kleinsteuber, H. J. "The Internet between regulation and governance." In *The Media Freedom Internet Cookbook*, ed. Möller, C. Organization for Security and Cooperation for Europe, 2004.
- Lessig, Lawrence. *Code Version 2.0*. New York: Basic Books, 2006.
- Lessig, Lawrence. *Code: And Other Laws of Cyberspace*. New York: Basic Books, 1999.
- Lessig, Lawrence. *The Future of Ideas: The Fate of the Commons in a Connected World*. New York: Vintage Books, 2003.

- Lewis, Glen. *Virtual Thailand: The media and cultural politics in Thailand, Malaysia and Singapore*. New York, NY: Routledge, 2006.
- Margolis, Michael. E-Government and democracy. In *The Oxford handbook of political behavior*, ed. Russell J. Dalton, and Han-Dieter Klingemann, 765-782. Oxford: Oxford University Press, 2007.
- Morozov, Evgeny. *The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom*. New York: Public Affairs, 2011.
- Nicol, Andrew. Millar, Gavin and Sharland, Andrew. *Media Law & Human Rights*. London: Blackstone Press Limited, 2001.
- Norris, P. *Digital divide: Civic engagement, information poverty, and the Internet worldwide*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2003.
- Paxton, R. *The Anatomy of Fascism*. New York: Random House. (2004).
- Rheingold, H. *The virtual community: Homesteading on the electronic frontier*. Massachusetts: Addison-Wesley. 1993.
- Rheingold, Howard. *The Virtual Community: homesteading on the electronic frontier*. Cambridge: The MIT Press, 2000.
- Schauer, Frederick. *Free speech: A philosophy Enquiry*. New York: Cambridge University Press, 1987.
- Shapiro, Andrew L. *The Control Revolution: How the internet is putting Individuals in charge and changing the world we know*. New York: Public Affairs, 1999.
- Shapiro, Andrew L. *The Control Revolution: How the Internet is Putting Individuals in Charge and Changing the World We Know*. New York: Public Affairs, 2001.
- Solum, B. "Models of Internet Governance." In *Internet Governance: Infrastructure and Institutions*, ed. Bygrave, L. A., & Bing, J. Oxford: Oxford University Press, 2009.
- Strauss, A., and Corbin, J. *Basics of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc., 1998.
- Tkacheva, O., Schwartz, L. H., Libicki, M. C., Taylor, J. E., Martini, J., and Baxter, C., *Internet Freedom and Political Space*, Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2013. <http://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt4cgd90> (accessed March 8, 2022).

- Tunander O., "Democratic State versus Deep state: Approaching the Dual state of the West," In *Government of the Shadows: Parapolitics and Criminal Sovereignty*, ed. Wilson E. London: Pluto Press, 2009.
- Wacker, Gudrun. "The Internet and Censorship in China," In *China and the Internet: Politics of the Digital Leap Forward*, ed. Hughes, Christopher. and Wacker, Gudrun. London: Routledge Curzon, 2003. doi: 10.4324/9780203417713
- Warf, B. *Global geographies of the Internet*. Berlin: Springer, 2013.
- West, D. M. *Digital government: Technology and public sector performance*. New Jersey: Princeton University Press, 2005.

Dissertation and Thesis

- Hunt, Richard. "Moving Beyond Regulatory Mechanisms: A Typology of Internet Control Regimes." MA Thesis, Portland State University, 2014.
- Lillywhite, John. "The Return of Cyberspace: Towards a Digital Architecture for Internet Governance." MA diss., Global Diplomacy of the University of London International Programmes, 2020.
- Wand, I. "States and societies in the digital arena: ICT, state capacity, and political change in Asia." MA Thesis, Vancouver, Canada: The University of British Columbia, Vancouver, 2012.
- Watmough, Simon Paul. "Democracy in the Shadow of the Deep State Guardian Hybrid Regimes in Turkey and Thailand." PhD diss., Florence: European University Institute, 2017.
- Yangyue, Liu. "Competitive Political Regime and Internet Control: Case Studies of Malaysia, Thailand and Indonesia." PhD diss., City University of Hong Kong, 2012.

Articles

- Althusser, L. "Ideologic et appareils ideologiques d'Etat." (Notes pour une re-cherche). *La Pensee*, 151 (1970): 3-38.
- Côté, François. "Parliamentary institutions and cyber-democracy." *Canadian Parliamentary Review*, 27(3) (2004).

- d'Udekem-Gevers, M., & Pouillet, Y. "Internet content Regulation: Concerns from a European user empowerment perspective about Internet content regulation." *Computer Law & Security Review*, 17(6) (2001): 371-378.
- Deibert, Ronald. and Rohozinski, Rafal. "Liberation vs Control: The Future of Cyberspace." *Journal of Democracy*, 21(4) (2010): 43-57.
- Eko, L. "Many spiders, one worldwide web: Towards a typology of Internet regulation." *Communication Law & Policy*, 6(3) (2001): 445-484.
http://www.communicationencyclopedia.com/subscriber/tocnode.html?id=g9781405131995_yr2013_chunk_g978140513199514_ss70-1
- Eriksson, J., and Giacomello, G. "Who controls the Internet? Beyond the obstinacy or obsolescence of the State." *International Studies Review*, 11(1) (2009): 205-230.
- Fischer, D.R. and Wirgth, L.M. "On Utopias and Dystopias: Toward and Undemanding of the Discourse Surrounding the Internet." *Journal of Computer Mediated Communication. (JCMC)*, 6 (2001).
- Gomez, James. "Dumbing Down Democracy: Trends in Internet Regulation, Surveillance and Control in Asia," *Pacific Journalism Review*, 10(2) (2004): 130-150.
 doi:10.24135/PJR.V10I2.810
- Hargittai, E. "Weaving the Western Web: explaining differences in Internet connectivity among OECD countries." *Telecommunications Policy*, 23(10) (1999): 701-718.
- Kozinets, R. V. "I want to believe: A Netnography of the X-Philes' subculture of consumption." *Advances in Consumer Research*, 24 (1997): 470-475.
- Lessig, Lawrence "The Law of the Horse: What Cyberlaw Might Teach." *Harvard Law Review*, 113 (1999).
- Lessig, Lawrence. "In Defense of Piracy." *Wall Street Journal*, (2008).
- Lessig, Lawrence. "Privacy as Property." *Social Research: An International Quarterly*, 69(1) (2002): 247-269. doi:10.1353/sor.2002.0016.
- Lessig, Lawrence. "Re-Crafting a Public Domain." *Perspecta*, 44 (2011): 177-204. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/41662959>. (accessed July 3, 2022).

- Lessig, Lawrence. "The Code of Privacy." *Proceedings of the American Philosophical Society*, 151(3) (2007): 283-290. <https://www.jstor.org/stable/4599071> (accessed July 3, 2022).
- Lessig, Lawrence. "The Internet under Siege." *Foreign Policy*, 127 (2001): 56-65.
doi.org/10.2307/3183294
- Lessig, Lawrence. *In Support of Network Neutrality*, 3(185) (2007).
- Milner, H. V. "The digital divide: The role of political institutions in technology diffusion." *Comparative Political Studies*, 39(2) (2006): 178.
- Morlino, L. "Hybrid regimes or regimes in transition?." *Rivista italiana di scienza politica*, 38(2) (2008): 169-190.
- Rodan, Garry. "The Internet and Political Control in Singapore." *Political Science Quarterly*, 113(1) (2013): 63-89. doi: 10.2307/2657651
- Ruijgrok, K., "From the Web to the Streets: Internet and Protests under Authoritarian Regimes." *Democratization*, 24(3) (2017): 498-514. doi: 10.1080/13510347.2016.1223630 (accessed March 8, 2022).
- Schleffer, G., and Miller, B. "The Political Effects of Social Media Platforms on Different Regime Types," *Texas National Security Review*, 4(3) (2021): 78-103. doi: 10.26153/tsw/13987 (accessed March 8, 2022).
- Wilson, C. "Policy regimes and policy change." *Journal of Public Policy*, 20(03) (2000): 247-274.
- You, Y., and Wang, Z., "The Internet, Political Trust, and Regime Types: A Cross-national and Multilevel Analysis." *Japanese Journal of Political Science*, 21(2) (2020): 68-89. doi:10.1017/S1468109919000203 (accessed March 8, 2022).

Electronic Media

- Bangkokpost, "Voice TV to challenge NBTC ban on talk show,"
<https://www.bangkokpost.com/thailand/politics/1432730/voice-tv-to-challenge-nbtc-ban-on-talk-show>
- Brechenmacher, Saskia. and Carothers, Thomas. "Examining Civil Society Legitimacy."
<https://carnegieendowment.org/2018/05/02/examining-civil-society-legitimacy-pub-76211>

FreedomHouse. "Freedom of Expression." Accessed April 5. 2022.

<https://freedomhouse.org/issues/freedom-expression>

Geybullu, Arzu. "In the crosshairs of Azerbaijan's patriotic trolls,"

<https://www.google.de/search?q=In+the+crosshairs+of+Azerbaijan%E2%80%99s+patriotic+trolls&oq=In>

Kummetha, Thaweporn. "Misunderstanding the Internet, Misunderstanding the Users: Cases from Thailand." <https://kyotoreview.org/yav/misunderstanding-internet-thailand/>

Lee, Dave. "The tactics of a Russian troll farm," <http://www.bbc.com/news/technology-43093390>

Livingstone, Sonia. "User empowerment and media competence: combining protection and education." <http://www.lse.ac.uk/depts/media/people/slivingstone/index.html>

Lynch, Marc. "Twitter Devolutions: How social media is hurting the Arab Spring." Accessed November 8, 2015. <https://foreignpolicy.com/2013/02/07/twitter-devolutions/>.

Mayfield, A. "What is Social Media." Accessed November 11. 2014.

<http://www.icrossing.com/sites/default/files/what-is-social-media-uk.pdf>.

New World Encyclopedia. "Freedom of Speech." Accessed April 5. 2022.

http://www.newworldencyclopedia.org/entry/Freedom_of_Speech

Nyst, Carly. "Patriotic trolling: how governments endorse hate campaigns against critics,"

<https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/jul/13/patriotic-trolling-how-governments-endorse-hate-campaigns-against-critics>

OpenNet Initiative, "Thailand. OpenNet Initiative." <https://opennet.net/research/proiles/thailand>
Accessed December 10. 2020.

Prachatai, "Broadcasting Commission warns media against covering calls for monarchy reform,"

<https://prachatai.com/english/node/9580>

TeleGeography. "Submarine Cable Map." Accessed September 14. 2022.

<https://www.submarinecablemap.com/>

TwitterSafety, "Disclosing Networks to Our State-linked Information Operations Archive."

https://blog.twitter.com/en_us/topics/company/2020/disclosing-removed-networks-to-our-archive-of-state-linked-information# Accessed December 10. 2020.

Urs Gasser & Wolfgang Schulz. “NoC Online Intermediaries Research Project: Synthesis.”

Accessed July 22, 2015.

https://publixphere.net/i/noc/page/NoC_Online_Intermediaries_Research_Project_Synthesis

World Bank. “World Bank Development Indicators E-book.”

<http://data.worldbank.org/sites/default/files/wdi-2012-ebook.pdf> (2012): 17.

